

ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫ, 3-БӨЛІМ

Зияткерлік меншік саласында іс
жүргізуге кіріспе

Кітап: Интеллектуалдық меншік құқығы, 3-бөлім
Дәріс: Зияткерлік меншік саласында іс жүргізуге кіріспе
Дәріс авторы: Айгерім Құсайынқызы

Кейде зияткерлік меншік құқығы олар қолданылатын процедуралар мен құқықтық қорғау тәсілдері ғана тиімді деп айтылады және көптеген құқықтық даулар маңызды заңнан гөрі процедураны қосады. Бұлай аталудың маңыздылығын көрсетеді зияткерлік меншік құқығының аспектілері, яғни дәлелдеу ережелері, рәсімдері, сот ісі және құқық қорғау құралдарын қамтиды.

Соңғы уақытқа дейін сот процестері, процедуралары мен сот ісін жүргізуді реттейтін ережелер мен практика негізінен халықаралық стандарттар әсер етпейтін ұлттық негізде жасалды. Мысалы, Берн және Париж конвенцияларында қолдану мәселелеріне қатысты бірнеше сілтемелер бар. Жақында аймақтық және халықаралық зияткерлік меншік құқығындағы өзгерістер нәтижесінде британдық зияткерлік меншік құқығының сын аспектілерінің салыстырмалы оқшаулануы аяқталды.

Халықаралық деңгейдегі ең маңызды өзгеріс - бұл зияткерлік меншік құқықтарының сауда-саттық аспектілері туралы 1994 жылғы Келісімнің (TRIPS) үшінші бөлігінде орындалуға байланысты мәселелер жан-жақты қарастырылған. зияткерлік меншік құқығының құқық иеленушілері құқық бұзушыларға қарсы тиімді шаралар қолдана алатындай рәсімдер бар. Нақтырақ айтсақ, мемлекеттік заң бұзушылықтардың алдын алуға болатындай етіп, оларды тез арада алуға мүмкіндік беруі керек. Мүшелер одан әрі құқық бұзушылықты болдырмауға мүмкіндік беретін жеткілікті қатал емдеу әдістерін ұсынуы керек.

ТРИПС-ті басшылыққа ала отырып, Дүниежүзілік зияткерлік меншік ұйымы (ДЗМҰ) авторлық құқық туралы келісім (ДЗМҰ), ДЗМҰ орындаушылық және фонограммалар туралы келісім (WPPT) және аудиовизуалды орындаулар туралы Бейжің келісім-шартында сонымен қатар, келісімшарт жасасушы тараптардан тиімді әрекетті қамтамасыз ететін заңдарды орындау талап етіледі. шарттармен қарастырылған бұзушылық актілеріне қарсы. Бұған бұзушылықты болдырмауға арналған жедел шаралар және бұдан әрі құқық бұзушылықты болдырмайтын құқық қорғау құралдары кіреді. Сонымен қатар, келісімшарт жасасушы мемлекеттер Берн, ТРИПС және ДЗМҰ сандық күн тәртібімен айналысатын шарттардың компоненттерін бұзғаны үшін «тиімді құқықтық қорғау құралдарын» ұсынуы қажет.

Еуропалық Одақтың зияткерлік меншік құқығын дамыту - қазіргі уақытта Еуропалық Одақтың тауар белгілері мен Қоғамдық өсімдіктер сорттары, тіркелген және тіркелмеген Қоғамдастықтың дизайны бойынша құқықтар - бұл құқықтар қолданылатын рәсімдерді ЕО реттеуге әкелді. Бұл Еуропалық Одақтың / Қоғамдастықтың құқықтарын қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар және кейбір жағдайларда жарамсыздық туралы мәлімдеме жасау үшін іс-әрекеттер жасайтын соттар. Процедуралық мәселелер және кейбір ерекшеліктерді қоспағанда, тиісті мүше мемлекеттің заңнамасында түзетулер бар, Еуропалық / Қоғамдастық құқықтарына қатысты сот шешімдерін қабылдау құқығы ЕО заңнамасымен реттеледі: егер арнайы себептер болмаса, индуктивті жеңілдік беріледі. Сонымен қатар, бұл соттар уақытша шараларды (соның ішінде қорғаныс шараларын) беруге жалпы юрисдикцияға ие. сияқты барлық уақытша келісімшарт жасасушы мемлекеттерде жұмыс істейтін аралық нұсқаулар).

Зияткерлік меншік мәселелері Қазақстан Республикасында Азаматтық кодексінің 5 бөлімімен және «Авторлық құқық және сабақтас құқықтар туралы», «Селекциялық жетістіктерді қорғау туралы», «Қазақстан Республикасының патент заңы», «Тауар таңбалары, қызмет көрсету таңбалары және тауар шығарылған жерлердің атаулары туралы», «Интегралдық микросхемалар топологияларын құқықтық қорғау туралы» салалық заңдарымен реттелген. Авторлық және (немесе) сабақтас құқықтарды, өнертабыстарға, пайдалы модельдерге, өнеркәсіптік үлгілерге, селекциялық жетістіктерге немесе интегралдық микросхемалар топологияларына құқықтарды, сондай-ақ тауар таңбаларын заңсыз пайдаланған үшін Қазақстан Республикасының Қылмыстық Кодексінің 198, 199 және 222 - баптарымен қылмыстық жауапкершілік көзделген. Бөтен тауар таңбасын, қызмет көрсету таңбасын, тауар шығарылған жердің атауын немесе фирмалық атауын заңсыз пайдаланған үшін әкімшілік жауапкершілік көзделген (Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 158 - бабы).

Қазақстан Республикасы зияткерлік меншік саласындағы Дүниежүзілік зияткерлік меншік ұйымы әкімшілік ететін 19 халықаралық шарттарға, Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы аясындағы 7 Келісімге, Еуразиялық экономикалық одақ аясындағы 3 Келісімге, 5 екі жақты Келісімге қатысушысы болып табылады. Зияткерлік меншік құқықтарын қамтамасыз ету мәселелері Қазақстан Республикасы жасасқан Инвестицияларды қолдау және қорғау туралы келісімдерде де көрініс тапқан.

2015 жылғы 27 шілдеде Қазақстан Республикасы Дүниежүзілік сауда ұйымына кірді. ДЗҰ-ға кіру аясында Қазақстан Республикасы зияткерлік меншік мәселелері бойынша заңнаманы Зияткерлік меншік құқықтарының сауда аспектілері бойынша келісімнің (ТРИПС) талаптарына сәйкестендіру жөнінде шаралар қабылданды.

Зияткерлік меншіктің құқықтарын қорғау саласында мемлекеттік бақылаудың бір түрі кедендік

бақылау шаралары болып табылады, бұнда ең алдымен зияткерлік меншіктің құқықтарын қорғау саласындағы өкілетті органдармен және құқық иеленушілермен қарым қатынас жұмысына байланысты. Қазақстан Республикасы ДСҰ кіруі аясында зияткерлік меншік құқықтарын қорғау саласындағы ұлттық заңнамаларының нормалары кеден органдарымен халықаралық талаптарға сәйкес келтірілді, атап айтқанда Зияткерлік меншік құқықтарының сауда аспектілері бойынша келісімге (ТРИПС).

Қазіргі уақытта зияткерлік меншік объектілеріне арналған құқықтарды қорғау бойынша шаралар негізінен құқық иеленушілердің өтініштері бойынша зияткерлік меншік объектілерінің кедендік тізілімінің негізінде қабылданады. Зияткерлік меншік объектілерінің кедендік тізіліміне 01.03.2017 жылғы жағдай бойынша 4152 тауарлардың атауы бойынша 472 тауар белгісі (135 құқық иеленуші) енгізілген. Зияткерлік меншік объектілерінің кедендік тізілімінің негізінде 2016 жылы аумақтық мемлекеттік кірістер органдарымен жалпы құны 10 млн. АҚШ долл. асатын зияткерлік меншік құқықтарының бұзылу белгілері бар 533 тауарға арналған декларациялар бойынша тауарларды шығару тоқтатылған, 2017 жылдың 2 айында жалпы құны 3 501 мың АҚШ долл. асатын зияткерлік меншік құқықтарының бұзылу белгілері бар 55 тауарға арналған декларациялар бойынша тауарларды шығару тоқтатылды.

Егер Қазақстан Республикасында зияткерлік меншікті қорғау саласындағы халықаралық заңнаманы жетілдіру және оны халықаралық құқыққа сәйкес келтіру ұлттық заңнаманың жетілдірілуіне байланысты болса, Қазақстан Республикасында Еуропалық Одақтың, АҚШ-тың индустриалды дамыған елдерінің - АҚШ-тың инвестицияларының көлемі арта түсетінін ескереміз. Және осы бағытта маңызды сәттердің бірі қылмыстық заңнаманы қатайту болып табылады.

Индустриялық-инновациялық дамудың бекітілген бағдарламасы және әлемнің бәсекеге барынша қабілетті 50 елінің қатарына кіруі үшін Қазақстан Президентінің алдына қойылған міндет отандық ғалымдарды, мамандарды және өнертапқыштарды белсенділендіруі керек, өйткені көптеген өнертабыстарды тек қана гения, жанкүйерлер және таланттар ғана жасайды.

Олардың зияткерлік меншікке және болашақ түпнұсқа идеяларға, дизайнға, өнімдерге және т.б. сенімді болуы керек, өйткені біз өзіміздің өнімдеріміз бен технологияларды Қазақстаннан тыс жерлерге шығаруға тырысамыз: импорт алмастырудан экспортқа бағдарланған отандық өнеркәсіпке көшуіміз керек - яғни. интеллектуалды қорғаныс түрінен іс-әрекетке дейін. Және де осы игі істе мемлекет өнімді идеяларды тудыратын адамдарға толық кедергі жасамауы керек.

Интеллектуалды серпіліс - Қазақстан үшін өте қиын біздің елімізде бұл үшін барлық алғышарттар бар: жоғары білікті кадрлар, және ең бастысы, қаржылық мүмкіндіктер. Сондықтан Қазақстан ғарыш бағдарламасына, мұнай химиясын, ядролық физиканы және т.б. дамытуға үлкен қаржы жұмсайды.

Интеллектуалды меншікті қорғау ұлттық қауіпсіздік мәселелерінің санатына жатады, өйткені ол әлемдік қоғамдастықта мемлекеттің өмір сүруі туралы, елдегі өркениетті азаматтық қоғам құру туралы, басқа біреудің мүлкін, ақыл-ойын, жеке басын құрметтеуге негізделген.

Зияткерлік меншік қорғаныс және қорғаныс объектісі ретінде қазақстандық қоғамдастықта қызу пікірталасқа айналды.